

Bosanemoon blijkt slootanemoon

Voor mij kondigen bloeiende Bosanemonen de lente aan. In de gemeente Roosendaal zijn nog voldoende plekken waar ik van deze mooie bloemen kan genieten. Toch bekruipt mij al enkele jaren het gevoel dat het helemaal niet zo goed gaat met de Bosanemoon in mijn omgeving. Samen met leden van de Plantenwerkgroep KNNV Roosendaal¹⁾ ben ik in de periode 2015-2018 eens goed gaan kijken waar nog Bosanemonen groeien, waarom ze juist daar staan en wat de risico's zijn voor haar voortbestaan.

Het onderzoeksgebied

In de gemeente Roosendaal liggen een aantal beken. Van west naar oost zijn dat Running Waterloop, Smalle Beek, Het Loopje, Spuitendonkse Beek, Rissebeek en Molenbeek. Al deze beken stromen in noordwestelijke richting naar de Roosendaalse en Steenbergse Vliet die vervolgens uitmondt in het Volkerak. De beken worden aan de zuidzijde begrensd door de voormalige heide- en veengronden en aan de noordkant door het kleipolderlandschap van West-Brabant. Het deel tussen de zuid- en noordgrens, de middenloop van de beken, is precies het traject waarbinnen de groeiplaatsen van de Bosanemoon (*Anemone nemo-*

rosa) te vinden zijn. Ook de west- en oostgrens zijn gauw bepaald omdat hier de randen van de hogere zandgronden van Brabantse Wal en Rucphense Bossen liggen. Eigenlijk gaat het dus maar om een klein gebied binnen de grenzen van de gemeente Roosendaal waar de soort groeit, hemelsbreed van zuid naar noord acht kilometer en van west naar oost elf kilometer.

Het onderzoek

Binnen dit gebied hebben we tussen 2015 en 2018 het voorkomen van de Bosanemoon geactualiseerd en de verspreiding vergeleken met die van de periode 1980 t/m 2014. In deze referentieperiode is de Bosanemoon gemeld uit 38 kilometerhokken (gegevens NDFD). Navraag bij lokale natuurliefhebbers²⁾ leverde nog eens 4 extra km-hokken op. Dat maakt een totaal van 42 te actualiseren km-hokken. Om alle groeiplaatsen op te zoeken hebben we heel wat kilometers moeten fietsen en lopen!

Tijdens ons vierjarige onderzoek hebben we Bosanemonen in 33 kilometerhokken aangetroffen. Uit één kilometerhok was de soort voor 2015 onbekend. Daarnaast zijn in zes kilometerhokken (witte stippen op de kaart) niet wilde populaties aangetroffen.

De afname op km-hok niveau is circa 20%. De kilometerhokken waaruit de Bosanemoon is verdwenen liggen in het dal van de

Molenbeek en de Smalle Beek. De oorzaken voor het recente verdwijnen zijn onder andere de aanleg van een snelweg, het dempen van sloten, klepelen van slootkanten tijdens de bloeiperiode, betreding en verruiging van de groeiplaatsen.

We hebben in totaal nog 223 populaties geteld. Zorgwekkend is dat het in veel kilometerhokken gaat om slechts enkele groeiplaat-

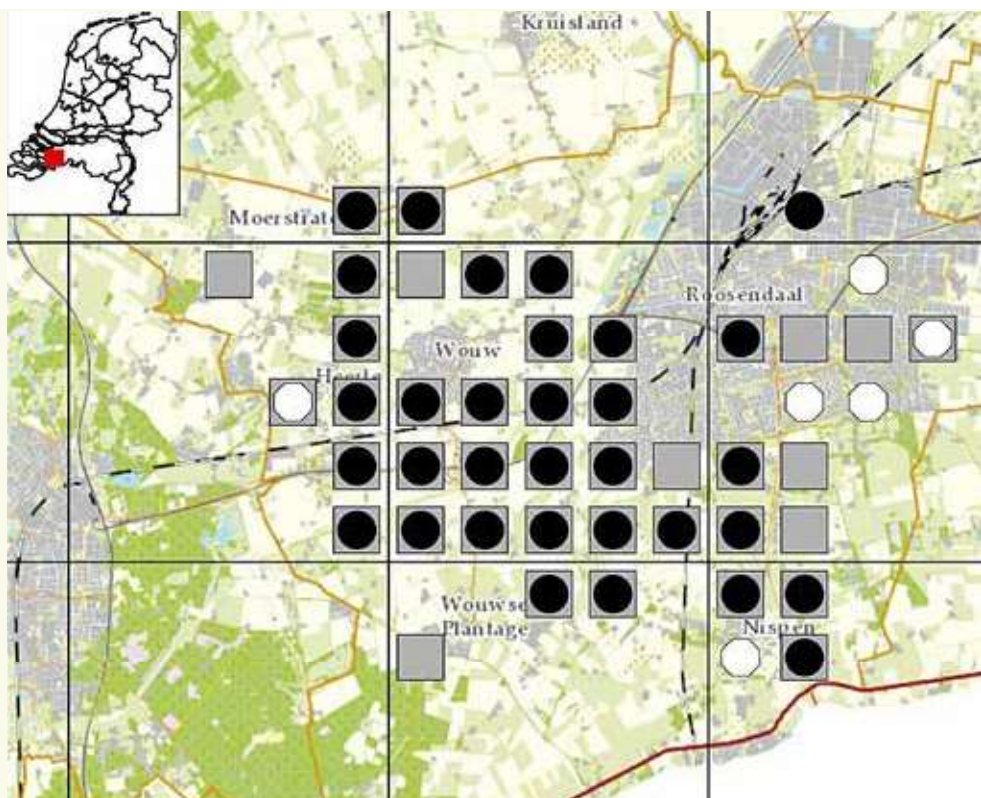
Slootanemonen in een bermsloot langs de Bergsebaan, 2017.

sen. De meeste populaties staan in het dal van de Spuitendonkse beek. De grootste omvat meer dan 5.000 exemplaren, de kleinste net tien. In oppervlakte is de grootste enige tientallen vierkante meters en de kleinste past onder je schoen. We zijn er van overtuigd dat we groeiplaatsen gemist hebben, zeker als er maar één of enkele plantjes staan die niet tot bloei komen.

Bosanemoon wordt slootanemoon

De Bosanemomen groeien hoofdzakelijk langs sloten. Langs de beken staan ze maar op enkele plekken en als bosplant komt ze maar in drie bosjes voor. De meeste en grootste populaties

Verspreiding Bosanemoon in de gemeente Roosendaal.

- 1980 t/m 2014.
- 2015 t/m 2018.
- niet wilde populatie.

komen voor aan de westzijde van Roosendaal. Hier ligt het Spuitendonkse Bos, dat in vroeger tijd veel groter is geweest. Ook was het gebied toen rijk aan houtwallen, deze zijn nu bijna allemaal verdwenen en alleen enkele van de sloten langs deze houtwallen zijn overgebleven. Bosanemoon is in de gemeente Roosendaal dus noodgedwongen een slootanemoon geworden. Daarbij vinden we ze met name langs sloten die al op oude historische kaarten staan weergegeven. Van deze oude sloten is het merendeel tijdens de laatste ruilverkaveling in de jaren tachtig gedempt. Het is aannemelijk dat het aantal populaties een veelvoud is geweest van de huidige verspreiding. In sommige kilometerhokken resteert nog maar een enkele kleine groeiplaats. Omdat de Bosanemoon een trage verspreider is, en po-

tentieel geschikte nieuwe groeiplaatsen slechts langzaam bereikt worden, is zorgvuldig beheer van de oude relictpopulaties essentieel. De KNNV Roosendaal wil daarin graag meedenken, zodat we nog lang van de Bosanemomen kunnen genieten.

Tekst en foto's: Petra van der Wiel

Met dank aan Fiona Franken en Govard van Kalmthout voor hun opmerkingen op een eerder concept.

Bronnen

1. Sarah van Baal, Hans Backx, Fiona Franken, Adrie Gladdines, Govard van Kalmthout, Jetske Metzlar, Merijn van Pul, Marc van Soest, Johan Vermunt en Wim van Vliet
2. Mondelinge mededelingen van Jac Elst, Govard van Kalmthout, Kees van Oers, Merijn van Pul en Dennis Valkenburg.
3. Kadaster Tijdreis over 200 jaar topografie <http://www.topotijdreis.nl/>

